

De humanitate pro omnibus ac de educatione formali *

I

Si quis ex uiris doctis de gentium conformatione ad cultum atque humanitatem meditetur, subsidere quidem in radice cito perspiciet quaestionem historicam ac paedagogicam de educatione formali seu fundamentali, quae harum bonarum litterarum maximi est pretii fructus.

Namque hae bonae artes —uulgo sic dictus Humanismus— etiam ex sua significatione ac sensu, nituntur sane ut homo his qualitatibus et proprietatibus exornetur quae naturam humanam decorent atque perficiant. Nunc uero quid est et quomodo concipi oportet talem Humanismi notionem? Numquid ad eam efficiendam conformandamque numerabimus quae hodiernae scientiae experimenta ac artium cognitiones, quae actiones et doctrinae ordinandae societatis, quae fructus ac proventus operis ac laboris, omnia denique quae haec summa rerum ac cultioris uitae ciuilis adferunt, tamquam si originem profecto ac causam constitueret integrae perfectaeque institutionis hominum? Estne talis notio antiqua aut hodierna? Si recte cogitetur, illa humanitatis doctrina —seu Humanismus— quoad naturam atque efficaciam, certo neque uetus, neque noua esse noscitur. Sicut principia quae intrinsecus in ea latent, illa quoque ad omne aeuum ac tempora extenditur, et constituit procul dubio ueteris

(*) Comunicación pronunciada en su texto latino por el autor en el Congreso Internacional de Literatura y Lenguas latinas celebrado en Roma, del 14 al 18 de abril de 1966.